

Afgørende for kommissionens valg af landsretten som kompetent i de umyndiggørelsessager, der kræver en egentlig processuel behandling, synes dels at have været, at kommissionen fandt, at der ikke af hensyn til ønsket om en hurtig behandling var tilstrækkeligt behov for at lade underretterne træffe afgørelse, dels at afgørelsen undertiden ville bero på et vanskeligt skøn. Justitsministeriet er enig med rådet i, at disse synspunkter ikke i dag kan bære, at man opretholder en regel om landsretsbehandling af disse sager om umyndiggørelse. Den almindelige udvikling med hensyn til underretternes kompetence har medført, at der er blevet henlagt mange sagstyper til behandling ved disse, i hvilke afgørelsen har fuldt så indgribende betydning for den enkelte, som tilfældet er i umyndiggørelsessager. Der kan således navnlig henvises til ægteskabssager, sager om administrativ frihedsberøvelse m. v. og sager om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke. Hertil kommer, at de eksisterende regler om kompetencefordeling efter justitsministeriets opfattelse kan give anledning til tvivl. På denne baggrund kan ministeriet tiltræde forslaget om, at behandlingen af alle umyndiggørelsessager henlægges til byretterne i 1. instans.

Bestemmelserne i lovforslagets nr. 58 om ændring af kapitel 43 i retsplejeloven er udarbejdet efter drøftelse med retsplejerådet. Foruden at henlægge kompetencen i alle umyndiggørelsessager til byretterne i 1. instans indeholder forslaget en almindelig modernisering af kapitel 43. Om baggrunden for de enkelte ændringer henvises til bemærkningerne til forslagens nr. 58.

3. Adgang til afhøring af vidner i straffesager, uden at tiltalte er til stede.

3.1. Det er et grundlæggende princip i dansk strafferetspleje, at tiltalte har ret til at udtale sig om alt, hvad der passerer i retten, jfr. retsplejelovens §§ 870, stk. 2, 882 og 883 samt henvisningerne i § 928, stk. 3, og § 939. Efter retsplejelovens § 846 skal tiltalte, så vidt loven ikke gør undtagelser, personlig være til stede under hele domsforhandlingen, indtil sagen optages til dom. En sag må derfor udsættes, såfremt tiltalte udebliver eller møder i en tilstand, hvor han er ude af stand til at opfatte, hvad der siges under forhandlingerne, jfr. § 847, stk. 1. Betingelserne for at fravige denne bestemmelse findes i § 847, stk. 2, med henvisninger i § 928, stk. 3, og § 939. Endvidere findes for så vidt angår politisager bestemmelsen i § 934, hvorefter retten kan afsige udeblivelsesdom, når der under

sagen ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, og omstændighederne ikke taler imod.

3.2. Undertiden kan der imidlertid være behov for, at retten kan foretage afhøring af vidner og syns- og skønsmænd uden tiltaltes tilstedeværelse. Behovet opstår navnlig i tilfælde, hvor fjerntboende eller mange vidner har givet møde, og tiltalte udebliver. I forbindelse med sin behandling af spørgsmålet om en forenkling af retternes sagsbehandling i tilfælde af tiltaltes udeblivelse i politisager, jfr. nedenfor under 4, har retsplejerådet derfor i en skrivelse af 10. maj 1978 til justitsministeriet foreslået, at der skabes hjemmel til, at der efter omstændighederne kan foretages afhøring af vidner og syns- og skønsmænd uden tiltaltes tilstedeværelse. Samtidig foreslår rådet, at der tilvejebringes hjemmel til, at de forklaringer, der er tilført retsbogen, kan dokumenteres under den fornyede domsforhandling.

3.3. Justitsministeriet kan tiltræde retsplejerådets forslag. Den foreslåede ordning, der fremgår af lovforslagets § 1, nr. 84-86, må navnlig antages at kunne få betydning i domsmandssager og i de politisager, hvor betingelserne for at afsige udeblivelsesdom ikke er til stede, samt i ankesager for landsretten.

4. Forenkling af behandlingen af politisager, hvori der afsiges udeblivelsesdom.

4.1. Det må antages, at omkring en tredjedel til halvdelen af de ca. 70.000 politisager, der for tiden indbringes for retterne, afsluttes med, at der afsiges udeblivelsesdom i medfør af retsplejelovens § 934, stk. 1. I praksis affattes dommene ved udfyldning af et standardiseret fortryk under opfyldelse af kravene i § 218 om, at domme skal ledsages af grunde, og § 929, stk. 2, om, at en fældende straffedom i præmisserne nøjagtigt skal angive de omstændigheder, som dommen har anset for bevist, samt de anvendte straffebestemmelser.

4.2. En forenkling af den nuværende sagsbehandling må antages at kunne medføre en ikke ubetydelig arbejdsbesparelse, navnlig for dommerkontorens administrative personale. På baggrund af en henvendelse fra dommerforeningen har retsplejerådet derfor i en skrivelse af 15. februar 1978 til justitsministeriet foreslået, at udeblivelsesdomme i medfør af § 934, stk. 1, skal kunne afsiges i form af rettens påtegning på anklageskriftet, eventuelt ved stempel, en fremgangsmåde der administrativt